

КІВАЛЕ АЦУКЪ: COVID-19 ХАТАЛУ Я!

Эгер
чна Ківале
ацукъунин
режим хуьн
тавуртIа,
Дагъустанда
ни Москва-
да хътин пис

гьалар арадал къведа. Малум тирвал, азар чкIанвай регионрикай сифте чкадал алай Москвада 13 агъзуралай артух инсанрик коронавирус акатнава. Россияда ВОЗ-дин векил Мелита Вуйновичан фикирдалди, им шегьер-рэгълийрин саймазвилини, яни абуру «самоизоляциядин» истемешунрал амал тавуни нестижа я.

Гъайиф хъи, кье Дагъустанни Россияда коронавирусдин инфекция гзаф чкIанвай 20 региондин жергеда ава (100 кас). РД-дин Минздравдин ва Роспотребнадзордин ахтармишунрай, и кар, Москвада хъиз, жемьтди Ківале ацукъунин режим, хатасузвал хуьнин серенжемар кваз такъуних галаз алакьалу жезва.

1928-йисалай акъатзава

№15 (8724) арбе

12+

ЩИЙИ ДУЬНЬЯ

15-апрель, 2020-йис.

Газет гьафтеда садра акъатзава.

Къимет 10 манат

РЕСПУБЛИКА ДАГЕСТАН
ГЛАВА МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
«АХТЫНСКИЙ РАЙОН»

РАСПОРЯЖЕНИЕ

09.04.2020 г.

№ 68

с.Ахты

О СОЗДАНИИ РАБОЧЕЙ ГРУППЫ ПО ОСУЩЕСТВЛЕНИЮ КОНТРОЛЯ ЗА СВОЕВРЕМЕННОСТЬЮ И ПОЛНОТОЙ ПОСТУПЛЕНИЯ В БЮДЖЕТ МР «АХТЫНСКИЙ РАЙОН» НАЛОГОВЫХ И НЕНАЛОГОВЫХ ДОХОДОВ И СБОРОВ

В целях улучшения финансового состояния бюджета муниципального района «Ахтынский район»:

1. Назначить ответственным за полноту поступлений в бюджет Ахтынского района транспортно-го, земельного и имущественного налогов физических лиц заместителя главы МР «Ахтынский район» Гамзаева Роберта Гамзаевича;

2. Создать межведомственную рабочую группу по контролю за своевременным и полным поступлениям в бюджет муниципального района «Ахтынский район» транспортного, земельного и имущественного налога физических лиц в составе:

- **Перинова Неби Шихсалиевича** (отдел экономики и земельноимущественных отношений администрации МР «Ахтынский район»);

- **Алиевой Заремы Закировны** (межрайонная инспекция ФНС России №1 по Республике Дагестан);

- **Асалиевой Сехерназ Магомедкеримовны** (отдел судебных приставов по Ахтынскому и Рутульскому районам Республики Дагестан УФССП России);

- **Аскерова Расима Борисовича** (ОГИБДД МО МВД России «Ахтынский»);

- **Пашаевой Эльзы Зауровны** (миграционная служба МО МВД России «Ахтынский»).

Председателем рабочей группы назначить заместителя главы МР «Ахтынский район» Гамзаева Роберта Гамзаевича.

3. Рабочей группе, в срок до 17 апреля текущего года, провести анализ о состоянии задолженности транспортного, земельного и имущественного налогов физических лиц за 1 квартал 2020 года, председателю рабочей группы подготовить и представить доклад главе администрации МР «Ахтынский район».

4. Ежедневно, в течении года, проводить мониторинг состояния задолженностей по налогам и сборам, пеням и недоимкам, усилить контроль за сбором транспортного, земельного и имущественного налогов физических лиц, принять действенные меры по снижению задолженности по ним, председателю рабочей группы представлять доклад главе администрации МР «Ахтынский район» каждую пятницу к 10.00 ч.

5. Настоящее распоряжение разместить на официальном сайте администрации МР «Ахтынский район» и в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет».

6. Контроль за исполнением настоящего распоряжения оставляю за собой.

Врио главы МР
«Ахтынский район»
М.Х.ГАНИЕВ

РЕСПУБЛИКА ДАГЕСТАН
ГЛАВА МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
«АХТЫНСКИЙ РАЙОН»

РАСПОРЯЖЕНИЕ

13.04.2020 г.

№ 69-р

О завершении отопительного сезона 2019-2020 г.г. на территории муниципального района «Ахтынский район»

В соответствии со статьей 16 Федерального закона от 06.10.2003 г. № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», в связи с установлением положительных среднесуточных температур наружного воздуха и отсутствием долгосрочного прогноза на похолодание:

1. Завершить оказание услуг по теплоснабжению на территории муниципального района «Ахтынский район» и определить датой окончания отопительного периода 2019-2020 годов 15 апреля 2020 года.

2. Руководителям подведомственных организаций и учреждений:

- провести анализ итогов отопительного сезона 2019 - 2020 г.г.;

- завершить отопительный сезон;

- в срок до 21.04.2020 г. представить акты сверок в финансовое управление администрации МР «Ахтынский район»;

3. Руководителю МБУ «УЖКХ» МР «Ахтынский район» Ф.Д.Махмудову представить настоящее распоряжение в системе ГИС «ЖКХ».

4. Начальнику общего отдела администрации МР «Ахтынский район» Р.М.Османову разместить настоящее распоряжение на официальном сайте администрации МР «Ахтынский район» и опубликовать в районной газете «Новый мир».

5. Контроль за исполнением настоящего распоряжения возложить на управляющего делами администрации МР «Ахтынский район» И.И.Исламова.

Врио главы МР «Ахтынский район» М.Х.ГАНИЕВ

РД-дин КЫЛИ УКАЗДАЛ КЪУЛ ЧІУГУНА

Малум тирвал, РФ-дин Президент Владимир Путина Парламентдиз ракъурай вичин Чарче улькведа дидедал ва аялвал хуьнин рекъай алава серенжемар кардик кутунин чарасузвал авайди кьейднава. Ана къалурнавай серенжемарин арада чпин яшар 3 йисалай 7 йисал къван тир аялриз гъар вацра тайин къадар пул гунни ава. Идахъ галаз алакьалу яз, алай йисан 8-апрелдиз Дагъустан Республикадин Кыл Владимир Василье-

ва талукъ тир Указдал къул чІугуна. Республикадин Гьукуматдал алай йисан 1-июндади аялриз винидихъ кьейднавай жуьредин пул гун таъминардай нормативно-правовой акт къабулун тапшурмишнава. Ам алай йисан 1-январдилай яшамиш хуьн патал чарасуз тир агъа КІанин мажибдин са паюнин къадарда индексация ийида. Тимил таъмин тир хизанриз къезилвилерни гузва.

РЕСПУБЛИКАДИН ХАБАРАР (ИНТЕРНЕТДАЙ)

ЦАНВАЙ МАЙДАНАР АРТУХАРЗАВА

М.НАРИМАНОВ

Пуд йисан вахтунда регионда цанвай майданар 17 агъзур гектардин артух хъана. 2020-йисуз лагъайтIа, гзаф йисарин векьер гьисаба къуналди цазвай умуми майданар 381 агъзур гектардив агакьна. Идан гъакъиндай хуьруьн майишатдин тайинвал авай чилер менфятлу-даказ ишлемишуниз талукъарнавай совещанидин сергъятра аваз вице-премьер Абдулмуслим Абдулмуслимова лагъана. «Чи республикадин мулкарин саки 86 % хуьруьн майишатдин чилери къазва – 4 миллион гектардилай гзаф. Эхиримжи йисара абурун къадар артухарунин жигъетдай активный серенжемар къабулзава. Виликдай ишлемиш тавур мадни гзаф майданар кардик кутазва», – хабар гана вице-премьерди.

Гъа са вахтунда, Абдулмуслим

Абдулмуслимован гафаралди, Дагъустанда мадни 76 агъзур гектардин майданар ишлемишзава. Идахъ галаз алакьалу яз республикадин Гьукуматдин зампреди кьейд авурвал, чил къадирсуздаказ ишлемишзавайбуруз административный серенжемар къабулда. «Виридалайни къиметлу чи мулкарин – цаник кьай майданрин 16 % ишлемишзава. Эгер чил ишлемишзавайбуруз ам гъялдай мумкинвилер авачтIа ва я абуруз и КІвалахъ килиз акъудиз кланзавачтIа, талукъ тир къарарар къабулун лазим я. Чи мулкарал КІвалер эцигуниз ва я абур зирзибилдин клунтIариз элкъуьруниз эсиллагъ рехъ гана виже кьведач», – лагъана ада. Идалайни гъейри, вице-премьерди чилерин бегъерлувал хкажунин месэлай-рални фикир желбна.

Хиле Министрстводин кыл Абзагир Гьуьсейнован вичин патай алава хъувурвал, АПК-дин карха-

найрин кІвачихъ саки 1,7 агъзур гектар ишлемишзавай чилин мулкар, лежбервили (фермервили) майишатрихъ тахминан 308 агъзур гектардин, хсуси куьмекчи майишатрихъ 770,5 агъзур гектардин, государстводин ва муниципальных унитарный карханайрихъ 822,8 агъзур гектардин майданар гала. Абзагир Гьуьсейнован гафаралди, республикада хуьруьн майишатдин тайинвал авай ва чеб ишлемиш тийизвай 84 агъзур гектардилай гзаф чилер винел акъулднава.

КІЕЛУНАР – КІВАЛИН ШАРТІАРА

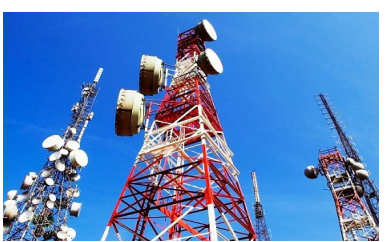
РД-дин Минобрнаукада Кіелунрин процесс Ківале тешкилуни кьайдайрин гъакъиндай суьгъбет киле фена. Министерстводин умуми образованидин Управленидин начальник Людмила Шабановади гьисабзавайвал, Ківале Кіелунар патал къулай

шартIар яратмишунин мураддалди аялдиз кьилдин Ківал ва я пIипI чара авун герек я. «Диде-бубайри а кар рикIел хуьн лазим я хъи, 273-нумрадин Федеральный закондин бинедаллаз («Россиядин Федерацияда образованидин гъакъиндай») абуру аялдин обра-

зованидин патахъай жавабдарвал тухузва. Школани абуруз и карда куьмек я. Ківалин кьене хъсан гьалар арадал гъун патал аялдиз кьилдин Ківал ва я пIипI чара авуна Кіелзавай вахтунда адаз манйивал тагана КІанда», – лагъана Людмила Шабановади.

500 МИЛЛИОН МАНАТ РЕКЪЕ ТВАДА

Дагъустандин электросетевой майишатди дурумлудаказ Ківалахун таъминарун патал Россетри саки 500 миллион манат рекъе твада. И пул зулунни хуьтIуьн девир патал тайинарнава. Компаниядин пресс-къуллугъдин малуматдалди, агъуз тир температурайрин девирда карханади республикадин

электросетевой майишатдин дурумлу Ківалахъ таъминарда. И карда яшайишдин идараяр, гъа жергедай яз, больницаар, школар, аялрин бахчаяр, гъакІни коммунальный хиле карханаар ара атIунар авачиз ва ерилулдаказ энергиядалди таъминарун компанияди вичин килин везифа яз гьисабзава.

КЪУД АГЪЗУРАЛАЙ ГЗАФ ГАДАЙРИЗ ЭВЕРДА

Алай йисуз Россиядин Федерациядин яракьлу къуватрин жергеяр 135 агъзур призывники къалинар хъийида. Авай делиралди, абурукай 4200 кас Дагъустан Республикадин агъалияр жеда.

ХЕЙЛИН ПУЛ АХЪАЙДА

Россиядин регионриз коронавирусдихъ галаз женг тухун патал 46 миллиард манат чара ийида. И месэлайрай Россиядин Федерациядин Президент Владимир Путина 8-апрелдиз регионрин килерихъ галаз совещание тухвана. Ада регионрин руководителрин вилик медидаарйин къакъан гъазурвал таъминарунин, гъакІни абурун ресурсар ва мумкинвилер артухарунин килин везифа эцигна.

АДА КАСПИЙСК КІВАЧЕЛ АКЪУЛДНА

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

Дуьнья, девир, жемият (общество) датІана дегиш жезва. Гьар са вахтуниз вичин къетІенвилер, къегьалар хас я. Абуьр чна эбеди рикІера хуьзва ва чпин чешнейралди жегьил неси́л тербияламиш-зава. Уьмуьрда аквадай хьтин гел тур халис ватанпересрикай сад ахцегьви бажарагьлу инженер, «Дагдизель» заводдин директордин заместитель, Каспийск горисполкомдин председатель хьайи Мегьамед-Эмин Герейханов я. Машгьур инкылабчи ва общественный деятель Юсуф Герейханован (ВКП(б)-дин Сулейман-Стальский райкомдин 1-секретарвиле кІвалахзавай ам 1929-йисуз кулакри яна къена, тІварцІихь общественный майишат, чІехи хуьр гала, ана памятник хкажнава) имид хва.

Мегьамед-Эмин 1921-йисуз Ахцегьа, Бакуда нафтІад мяденрин фяле Гьажимегьамедан хизанда дидедиз хьана (2021-йисуз 100 йисан юбилей я). Гьамиша Бакуда кІвалахал алаз, ахпа фад кечмиш хьайи буба адаз саки акунач. ДатІана дидедин, бадейринни чІехи бубайрин хьсан тербиядик акадай зигинлу гада зегьметдихьай кичІе тушиз, гьар са кар чирунал рикІ алаз чІехи хьана. Ахцегьрин машгьур школадин 7-класс агалкъунралди акъалтІарна, ам Каспийскда «Двигательстрой» карханада токардин учениквиле кІвалахал акъвазна. Гьеле школада аваз адаз и чІехи карханадикай хабар авай: ана адан дустарин кІвалахзавай. Гележегда Мегьамед-Эмина вичин вири уьмуьр къвед лагьай ватан хьайи Каспийск шегьердихь ва адан чІехи карханадихь галаз алакьламишна. Дирибаш гадади са куьруь вахтунда токарвиле, расточниквиле, резьбошлифовщиквиле пешеяр чирна, ам масадал эвезиз тежер хьтин игьтияжлу пешекардиз элкьвена.

Гьеле 1939-йисуз, лугьурвал, дуьньяда «барутдин ни акатнавайла», заводди ВМФ-дин игьтияжрин затІар-яракь акъудиз, йифюгь кІвалахзавай. Чинеба, гьакІ ачухдаказ инсанрин вири рахунар даядиз гьазур хьуникай тир, Германиядихь галаз кутІунвай ислягьвили икьбардихь садни инанмиш тушир. 1941-йисан 21-июндиз даяе эгечІайла, ина садни тажуб хьанач, зегьметдин фронтда фялейри кьве къатда гьилер къакьажна кІвалахзавай. Са гьафтедилай хьиз Мегьамед-Эмин вичи кІвалахзавай 5-цехдин начальникин кьилив фена, фронтдиз рекье тунин патяхвай адан вилик арза эцигна. «Вуча,

вазни кІвалахдикай кьил къакьудиз кІанзавани? Бес аскердин гьиле авай яракь ни гьазурда? Чи фронтдин вилик квай жергедин женг ина станокрихь гала», - хьел атана яшлу начальникдиз, арза къазунна гадарна. Хушуналди фронтдиз финин арза гваз ам военкоматдиз фена, гьанани къабулнач, адаз «бронь» авай.

Дугьриданни, парабур армиядиз тухвана, цехра фялейринни устІаррин еке кьитвал гьиссзавай ва гьа са вахтунда даяедин закарзарту гьезвай. Заводдин руководстводи Мегьамед-Эминан пешекарвиле, гьакІ инсанрихь галаз рафтарвилеринни тешкилатчивилин алакьунар гьисаба къуналди, ам цехдин мастервиле тайинарна. Шад, дирибаш, юлдашриз алакьдай куьмекиз гьазур жегьил итим (а макьамда ам «Баркаллу зегьметдай» Гьукуматдин медалдизни лайихлу хьанвай) коллективда виридаз пара кІандай. Амма Мегьамед-Эмин вич «цехда тежрибалу, яшлу пара фялеяр ава, абуру зи буйругьарни теклифар гьикІ къабулдатІа...» фикириз,

къве рикІин тир. Цехда гьавайда садни инжиклу тийидай, иллаки тежрибалу пешекаррив меслят къачудай тегьерда эгечІдай селигьалу жегьил мастер, уьтквем коммунист вирибуру хушдиз къабулна.

Дяведилай къулухь Мегьамед-Эмин вичихь галаз санал кІелай руш Хадижатал эьленмиш хьана. Жегьилрин мехьер зегьметчи коллективди халис сувариз элкьуьрна. Хадижатакай адаз уьмуьрдин вафалу юлдаш, куьмекчи хьана ва саналди абуру туькІвей чІехи хизан кутуна. Заводдин дирекциядин теклифдалди Мегьамед-Эмин Махачкъаладин механический техникумдин йифен отделенидик эгечІайла ва ахпа кІвалахдайлаани Хадижатакай адаз еке куьмек хьана. Гьавилай 1952-йисуз М-Э. Герейхановалай (и макьамда ада компартиядин Каспийск горкомдин орготделдин зеведишвал ийизвай) агалкъунралди техник-технологвилеин диплом къачуз алакьна. Вишелай артух сифтегьан парттешкилатрин, коммунистрин кІвалахдал гуьзчивалунин, абурун тІал-квал алай гьар жуьре месэлаяр гьалунин къуллугьри Мегьамед-Эминавай пара вахт ва къуват къакьудзавай, гьа са вахтунда адаз тешкилатчивилин зурба тежрибани жезвай.

1952-йисуз Мегьамед-Эмин Гьажимегьамедович КПСС-дин обкомдин партшколадин курсантвиле, 1954-йисуз Каспийск шегьердин исполкомдин председателдин заместителвиле къабулна ва са йисалай партиядин Каспийск горкомдин къвед лагьай секретарвиле хьана. Гуьгьуьнай рейсавилелди сесер гуналди горисполкомдин председателвилеин чІехи къуллугь ихтибар авурла, халкъдин вилик адан жавабдарвал мадни артух хьана. Гьамиша михьдаказ, чешнелудаказ кІвалахиз вердиш регьбердин хиве им еке пар ва ихтибарлувал тир. Халкъдин ихтибардиз ам вафалуни хьана. Эхь, шегьер ва адан агьалияр хьсандиз чизвайилай, фялевиле-лай жуьреба-жуьре къуллугьрал хкаж хьана, инсанрихь галаз хуш рафтарвилелди кІвалахдай девлетлу тежриба авайилай регьимлу рикІин, юмшагь къилихрин ададай и кІвалах гьакьисагьвилелди киле тухуз алакьна. «Хизанда уьмуьрдин юлдаш Хадижатан

патай нагагь рикІин динжвал, куьмек хьаначиртІа, бажагьат, завай йикьа датІана 10-12 сятдин залан зегьметдиз дурум гуз жедай...», - хиве къадай касди.

Къуд веледдин буба, ам иллаки жегьил шегьерэгьлийрин месэлайрив къайгьударвилелди эгечІай. Эвелимжи нубатда, жегьил хизанрин игьтияжар фикирдаваз, Мегьамед-Эмина Каспийскдин Ленинан куьчеда 140 кІвалин дарамат хкажна, гатуз аялри ял ягьун патал пионерлагерь ачухна, яшайишдин хьуси кІвалер эцигун патал гзаф аялар авай хизанриз чилин участокар чара авуна, культурадин Дворец эцигна, Каспий гьуьлуьн кьерехдив ял ядай багь кутунив эгечІна ва икІ мад. Адан регьбервилек кваз Каспийск шегьер югь-къандавай гегьенш ва гуьрчег жезвай ва ихьтин баркаллу крадай шегьерэгьлийрин пара рази тир.

Са кІусни дамах гвачир, чарадан дердикдай хабар къадай медени регьбер мукьвал-мукьвал шегьердин производводин, гьакІ образованидин, здравоохраненидин, культурадин идарайрин коллективра, гьар жуьре мярекатрал инсанрин юкьва аквадай. Горисполкомдин председатель мукьувай чидай ксари кьейдзавайвал, «КІвалахда Герейханован инанмишвал - вичин гьилик квайбур мажбуридаказ ваь, сабурулуказ гьавурда туналди гевесламашун тир. Гафунин иеси тир ада вичин къабулуниз атай садни нарази яз тадачир ва алакь тийир крарни хиве къадачир. Шегьердин мэр иллаки яшлугьрувни набутрив мукьаятлудаказ эгечІдай, камаллу агьсакьалрин меслятрихь калпагьдай».

Горисполкомдин председатель ва партиядин горкомдин бюродин член, чІехи хизандин кьил Мегьамед-Эмин Герейханован гьар йикьан къайгьуьр гьикьван гзаф ва залан тиртІани, бинедилай чирвилерихь къаних ам датІана вичи-вичин чирвилерин дережа хкажунал алахьдай, мумкинвал хьайила гьакІ КПСС-дин ЦК-дин Высший партшкола агалкъунралди акъалтІарна. Хайи ватандихь, Ахцегьа багьрийрихь галазни сих алакьаьр хуьз, абурун хийир-шийирдикай ккечІ тийидай мумкинвални жагьурдай.

1963-йисуз 42 йисан яшдаваз

уьмуьрдин вири уькІуь-цуру дадмишна, далудихь производстводин ва регьбервилеин еке тежриба галай, гьиле кьур гьар са кар къетІивилелди кьилиз акъудиз алакьдай итим мад производствода герек атана, ам багьри шегьердин ційи кархана - ЗТМ (завод точной механики) кІвачел ахкъулдунал желбна. Дугьри я, садлагьана къуллугьдай агьуз вегьинихь маса, гьахь хуьнин къастунал клевивалунин себебни авай. Сифте цехдин начальниквиле, ахпа кадрийрин рекьай директордин заместителвиле кІвалахиз, ада са куьруь вахтунда производстводин процесс, лугьурвал, куькдик кутуна. Кьве йисалай, партиядин тапшругьдалди, ам 30 йис вилик производстводик эгечІай хайи «Дагдизель» заводда яшайишдин месэлайрай директордин заместителвиле ва къвед-пуд йисалай ЗТМ-дин сад лагьай отделдин начальниквиле тайинарна.

Хьсанвал галачир писвал жедач, анжах гила Мегьамед-Эминаз хизандиз, аялриз артух фикир гудай, гьатта лезет ва сагьламвал хуьн патал дачадин участокда кІвалахдай мумкинвал хьана. Адан гьевечІи багда Ахцегьай гьана акІурнавай бубайрин сортарин ичеринни чуьхверрин, хутаринни машмаш тарари гьар йисуз вижевай бегьерар гузвай. Амма кІвалах тийидай базардин ва суварин йикьарани ял ядай мажал авачиз яргьал йисара чІугур жавабдар зегьметди зегьем рикІин итим, вичи хиве квазвачиртІани, такьатсуз авунвай: арабир чинебадаказ ам рикІ къаз ацукьзавай. 1983-йисан 6-июндиз, 62 йисан яшдаваз Мегьамед-Эминан рикІ акъвазна. Рагьмет хьуй!

Инсандин уьмуьр тунвай кра-ра, невейра давам жезва лугьурвал, Мегьамед-Эмина Хадижатахь галаз къуд руш (Фатима, Разия, Роза, Жанет) халис ватанпересар яз тербияламишна, абурув кьилин образованияр-пешеяр вугана. Кье жавабдар къуллугьрал алаз халкъдин арада гьуьрмет къазанмишнавай ва гьярдаз вичин къулай кІвал-югь авай, мегьрибан бадейрин дережайриз акъатнавай абурузни, маншаллагь, чпин лайихлу веледар, хтул-птул ава. Баркаллу чІехи бубадин тІвар-кар абуру пакдиз хуьзва.

ПЕНСИЯР ХКАЖДА

1-апрелдилай эгечІна чи уьлкведа социальный пенсияр нубатдин сеферда 6,1 процентдин хкажда. И кардиз вацра 2,41 миллиард манат, цІинин йисан эхирдал къван 21,7 миллиард манат пул серфда.

Социальный пенсия – им чпихь тестиьарнавай стаж авачир ва я зегьметдин пенсия тайинарун патал ам бес тежезвай инсанриз гьукуматди галай-галайвал гузвай пул я. Идалайни гьейри, социальный пенсия гьакІ набудриз ва буба кечмиш хьанвай аялризни гузва.

Социальный пенсийрихь галаз санал чпи призывдай аскервиле къуллугьайбурун, Ватандин ЧІехи даяедин иштиракчийрин, «Ленинграддин гьалкъада гьатай агьали» знак авайбурун, радиациядин, техногенный аварийрик хасаратвилер хьайибурун ва агьалийрин маса категориярин пенсиярни хкажзава.

Апрелдин вацралай больничныйрай гузвай пуларин къадарни хкажзава. Больничныйрай пулар гунин шартІар хьсанарун 2,3 миллион къван ксариз талукь жеда. Вири саналди и месэладиз 7 миллиард манат къван пул ахьайда.

ДИНДИН МЕСЭЛАЙРАЙ КПІУНИЛАЙ ГУЬГЬУЬНИЗ ГЬИХЬТИН ЗИКІРАР ВА ДУБАЯР КІЕЛУН МЕСЛЯТ КЪАЛУРЗАВА?

КпІунилай гуьгьуьниз жезмай къван гзаф дуьяр, зикирар ва тасбиьгар кІелун суннат я. КпІуниин гуьгьуьнай авур дуьа къабулзава. Пайгьамбардилай (с.а.с.) атанвай зикирар кІелайтІа, хьсан я.

Ингье абур: саламдилай гуьгьуьниз пелелай гьил тухуз пудра лугьуда: «Астагьфирулагь». Ахпа пудра: «Астагьфирулагьаль азима лази ла илагьа илла гьуваль гьайяль къайюма ва агубу иляйги».

Ахпа, эрчІи гьил килелай тухуз, лугьуда: «Бисмиллагьи лази ла илагьа илла гьува ррагьману ррагьим. Аллагьумма азгьиб анниль гьамма валь гьазан».

Ахпа: «Аллагьумма анта ссаламу вам инка ссаламу табаракта ва таалайта я заль жалали валь икрам».

«Ла илагьа илла лагьу вагьдагьу ла шарика лагьу лагьуль мукьлу ва лагьуль гьамду ва гьува ала кулли шайин къадир».

«Аллагьумма ла мани а lima а тІайта ва ла му тІия lima мана та ва ла янфа у заль

жадди минкаль жадду ва ла гьавла ва ла къуввата илла биллагь. Ла илагьа иллалагьу ва ла набуду илла ийягьу лагьу нни мату ва лагьуль фазлу ва лагьу ссанауль гьасан, ла илагьа иллалагьу мухлисина лагьуддина ва лав каригьаль кафирун».

Ахпа кІелда «Аль-Фатигьа», аят «Аль-Курси», «Кьулгьу» (пуд сеферда), «Фалакь», «Нас», 33 сеферда «Субгьаналлагь», 33 сеферда «Альгьамдулиллагь», 34 сеферда «Аллагьу акбар». Ахпа «Ла илагьа иллалагьу вагьдагьу ла шарика лагьу, лагьуль мукьлу ва лагьуль гьамду ва гьува ала кулли шайин къадир».

Ахпа кІелда: «Раббигьфирли ва ли валидайя ва лиман лагьу гьакькьун алаяй» (5 сеферда).

Экуьнин кпІуниин азкаррал

алава хьийида: «Аллагьумма бика угьавилу ва бика усавилу ва бика укьатилу. Аллагьумма инни асалука ильман нафи ан ва амалан макьбулан ва ризкъан тІайибан».

Экуьнин ва нянин кпІарилай къулухь 7 сеферда кІелда: «Аллагьумма ажирни минаннар».

Пайгьамбарди (с.а.с.) ферз кпІунилай къулухь ихьтин дуьани кІелдай: «Аллагьумма инни а узу бика миналь жубни ва а узу бика миналь бухли ва а узу бика мин ан урада иля арзалить умри ва а узу бика мин фитнатидунья ва

а узу бика мин азабилъ къабри. Аллагьумма а инни ала зикрика ва шукрика ва гьусни абадатика. Аллагьумма азгьиб анниль гьамма валь гьазан. Аллагьуммагьфир ли зунуби ва хатІая куллагьа. Аллагьумман ашни важбурни вагьдини лисалигьил а мали валь ахлакьи. Аллагьуммаж ал хайра умри ахирегьу ва хайра амали хаватимагьу ва хайра айями явма алкъака. Аллагьумма инни а узу бика миналь куфри валь факьри ва азабилъ къабри. Субгьана раббика раббиль иззати амма ясифуна ва саламун ала мурсалина валь гьамду лиллагьи раббиль аламин». Аят «Аль-Курсидин» вилик кІелда: «Аллагьумма инни укьаддиму илайка байна ядай кулли нафасин ва лагьзатин ва ламгьатин ва тІарфатин ятІрифу бигьа агьлу ссамавати ва агьлул арзи ва кулли шайин гьува фи ильмика кинун ав къад кана укьаддиму иляйка байна ядай залика куллигьи».

ЧЕХИ ГЪАЛИБВИЛИН 75 ЙИСАЗ ТАЛУКЪ ЯЗ

Гьурметлу районгьлияр, 76 йис вилик «Дагъустандин правда» газетда (№ 228, 21.11.1944-йис.) чапнавай И.В.Сталинан къул алай чухсагъулвилдин телеграммаяр чна агъадихъ гъа авайвал гузва. Артухлама, низ хсуси архивра райондикай куьгъне материалар, шикилар аватла газетдин редакциядиз гъун теклифзава. Чна абур вири халкъдиз раижда.

**СЕЛО АХТЫ, ДАГЕСТАНСКАЯ АССР
ПРЕДСЕДАТЕЛЮ РАЙСОВЕТА ОСОАВИАХИМА
тов. АЛИБЕКОВУ
КОМИТЕТ ФИЗКУЛЬТУРЫ И СПОРТА тов. КАЗИМЕТОВУ
ИНСТРУКТОРУ РАЙСОВЕТА ОСОАВИАХИМА
тов. ВОЛОБЕКОВУ**

Прошу передать членам ахтынской районной осоавиахимовской организации и комитета физкультуры и спорта, собравшим 40 200 рублей в фонд помощи семьям военнослужащих, – братский привет в благодарность Красной Армии.

И.СТАЛИН

**АХТЫ, ДАГЕСТАНСКОЙ АССР
СЕКРЕТАРЮ АХТЫНСКОГО РАЙКОМА ВЛКСМ
тов. АЙДУНБЕКОВУ**

Прошу передать комсомольцам и молодежи Ахтынского района, собравшим сто тысяч рублей и 5 тонн сельхозпродуктов в фонд помощи детям фронтовиков, – мой горячий привет и благодарность Красной Армии.

И.СТАЛИН

ТЕЛЕФ ХЪАЙИ ДАГЪУСТАНВИЙРИН СУРАР ЖАГЪАНВА

М.НАРИМАНОВ

Алай йисан 29-мартдиз чи электронный почтадиз Ростовский областдин агъали Дмитрий Вороновалай чар атана. Ада хабар гайивал, вичи Шахты шегьерда авай сгхавилин сулар къайдадиз хкизва. И мукъвара Д.Воронов Ватандин Чехи дяведин женгера телеф хъайи дагъустанви аскерар кучуднавай чкаяр малум ханва. Исатда Ростовдин и агъалиди телеф хъайи аскеррин мукъва-кылияр жагъурзава. Малум ханвайвал, Ростовский областда жагъанвай телеф хъайи аскеррин амукайриз талукъ аскеррин сягърин арада Ахцегъ райондин агъалиярни ава. Ингъе абур:

1. Михайлов Сергей (Серкет, Серкеш) Иванович, 1920-йисуз дидедиз хъана, жергедин аскер, Дагъустан АССР-дин Ахцегъ райондин агъали, Ахцегъ РВК-ди армиядиз эверна. С.И.Михайлов 4167-нумрадин ППГ-дин госпиталда 1943-йисан 17-мартдиз хирерикди рагъметдиз

фена ва Ростовский областдин Шахты шегьерда кучуднава. Адан мукъва-кылияр Ахцегъ района яшамш жезвай.

2. Нурузбеков (Наурузбеков, Курузбеков) Ибрагъим Халимович, 1891-йисуз дидедиз хъана, 315-стрелковый дивизи-дин 362-стрелковый полкунин жергедин аскер. Ахцегъ райондин Кыяларин хуьруьн агъали. Ахцегъ РВК-ди армиядиз эверна. И.Х.Нурузбеков 4169-нумрадин ХППГ-дин госпиталда 1943-йисан 19-майдиз рагъметдиз фена ва Ростовский областдин Шахты шегьерда кучудна. Адан мукъва-кылияр Кыяларин хуьре яшамш жезвай.

Телеф хъайибурун мукъва-кылияривай zovserdecal941-1945@mail.ru электронный почтадай волонтердихъ галаз алакъа хуьн тлалазва. Идалайни гъейри, активистдиз +7-928-77-289-45-нумрадин телефондай зенг ийиз жеда. Сим-карта Ростовский областда регистрация авунва. ОК-да чин <https://ok.ru/profile/557858917358>.

КВЕЗ ЧИДАНИ?

ВАТАНДИН ЧЕХИ ДЯВЕДИКАЙ

□ Ватандин Чехи дяведилай къулухъ СССР-да 127 миллион инсан амуьна.

□ Гъалибвилдин югъ сад лагъай сеферда яз гегъеншидиз 1965-йисуз къейдна. А члалай иннихъ и югъ суваринди яз тести-кярна.

□ Гъалибвилдин сад лагъай парад Москвада 1945-йисан 24-июндиз кыле фена.

□ Статистикадин делилрал асаслу яз къейдзавайвал, дяведа иштираккай советрин аскеррикай 80 агъзур кас дишегълият тир.

□ Ватандин Чехи дяведин йисара дишегълийрин къушунар арадал атана.

□ Дяведин йисара Украинада авай 334 хуьруьзни анрин инсанриз немсери цай яна.

□ Дяведа иштираккай 87 дишегълидиз Советрин Союздин Игитвилдин тлвар гана.

□ “Берлин къачунай” медалдалди 1 миллионни виш агъзур аскер къван къейдна.

□ Дяведа 60 агъзурдалайни гзаф жинсинин кицлери къул-лугъна. Абуру душмандин къуд миллиондилайни гзаф минаяр зарарсуз авуна.

□ Немсерин аскерар гъевсламишун патал первитин наркотикдикай менфят къачузвай. И наркотик летчикринни танкистрин емдик ачуьдиз куьтазвай.

□ Машгъур диктор Левитанал Советрин гъукумди къаравулвалзавай. Левитанан кыл вичин патав гъайидаз Гитлера 250 агъзур марка шабагъ яз гун малумарнай.

ТУЬКІУЪР ХЪУВУН

Чи газетдин алай йисан 14-нумрадин 4-чина чапнавай некрологдин кыле техникдин себеддин гъалатл ханва. Гъавилай «А.Эфендиев гафарин чкадал С.А.Эфендиев» лагъана клелна кланда.

ЖУРНАЛИСТДИН КЪЕЙДЕР

**Н.А.ГЪАЖИЕВ,
зегъметдин
ветеран, журналист**

(Эвел 14-нумрада)

2014-йисуз Крым къахчунихъ галаз алакълу яз Россиядихъ мад са агалкъун хъана. Сочиди кыле фейи хъуьтлун Олимпиада рикел аламукъдайди хъана. Ана Россиядин спортсменри лап виниз тир агалкъунар къазанмишна, медалрин жигъетдайни ам виридалайни вилик акатна. Виридалай гзаф къизилдин медалар къазанмишна. И кар гзафбуруз бегенмиш хъанач – Россиядин кесер виниз хкаж жезва эхир! Украинадин чиркин амалрилай башламишна санкцияр цийи кыилелай худда гъатзава. Британиядин Премьер Терезадин ва Скрипалрин месэладай буфтанар яргал фейибур хъана. Западдин уьлквеяр Россиядин дипломатар чпин уьлквейрай чуьлуриз эгечна. Россиядини абурун крариз ухшамш жавабар гана.

Гуьгъуьнай Западдин уьлквейри допинг скандал (чуьруьк) арадал гъана, уьлкведин руководстводин хилерай спортсменриз къастар ийиз, абурал буфтанар веьгиз, спортдин рекъай агалкъунар шаклу-виле кутаз эгечна. И карда абуруз допинг (дарманар) ишлемишуниз акси яз, гъадан вилик пад къун патал тешкилнавай агентство – ВАДА еке куьмек хъана. Суал арадал къевеза: кье политикринни журналистрин, спортдин экспертринни амайбурун сивера къекъевезвай, мецел алай ва Россиядиз бегъем кылин тлал ханвай им вуч тешкилат я? Ам гъинай ва мус пайда ханвайди я? 2019-йисуз ам арадал атана къад йис тамам хъана. Хъсан нетижайрихъ галтугиз спортсменри виликдай бязи вахтара инсандин беден мягкемардай дарманар ишлемишиз эгечна. Абуру куьмек ийиз акурла,

НАТО-ни ВАДА – РОССИЯДИН КЫЛИН ТІАЛАР

дарманар ишлемишун гзаф жезва. ИкI тиртлани са 40-60 йис идалай вилик спортсменрин анализар къачун гъич рикелни алай кар тушир. Гуьгъуьнин йисара са шумуд кас спортсменар-велосипедистар галаз-галаз къена. Ахтармишунар авурла, и дуьшуьшар махсус дарманар ишлемишуниди ханвай крар тирди малум жезва. Гъавилай спортдин патай халкъарин арадин дережадин чиновникри абур къадагъа авунин мураддалди ахътин дарманрин сиягъар туьклуьрзава, ишлемишун къадагъа и кардал машгъул яз малум хъайибур спортдикай кьерех (дисквалификация) ийизва.

Гъа йисара са шумуд спортсмен къуна, абурувай шабагъарни вахчуна. Ятлани допинграл машгъул жез кунвай спортсменрин делояр пара жез эгечна. И кIвалахдал гуьзчивал МОК-ди (международный олимпийский комитет) тухузвай. Гъа и арада Канададин агъали Ричард Паунд лугъуддай са кас пайда жезва. Ам МОК-дин исполкомдин член тир. Ада аслу тушир антидопингвий агентство – ВАДА тешкилуни теклиф гузва. И вядеда МОК-дин вичин къене коррупционный къал-макъал аваз хъана, артух фикир тагана, ягъалмиш яз, и тешкилатдин президент Самаранча и кардиз ихтияр гана. 1999-йисуз тешкилай ВАДА-дин штаб-квартира Монреалда ачухзава. Канада и тешкилатдин меркез яз хъагъун дуьшуьшдин кар туширди фад малум жезва. Гъа сифтедилай новозеландвийринни австралийвийрин, канадвийрин, американвийринни англичанрин гъилевай ва абурун гуьзчивилик квай ВАДА амайбуруз акси политический алатдиз элкъевеза. Англосаксрин спортсменрин арада допинг-скандалар гъикъван хъайитлани, са реакцияни (мийир-межер лугъун) жезвач.

Россиядин спортсменриз абуру вуч ийизватла вири дуьньядиз малум я. Россиядин патай са таъсирни (влияние) и агентстводиз авач, абуру чун адан мукъваривни гъич къабулзавач. Россиядивай анжах вахтунда взносар гун истемиззава. Эхъ, эхъ, Россияди адаз йиса са миллиондив агакъна долларар гузва, амма адан чуру, гъахсуз амалриз са таъсирни ийиз жезвач.

Допинг ишлемиш тийиззвай спортсменар авай са уьлквени чилел алач. Тафаватлувал анжах допинг ишлемишунин къадарда ава. Россиядин спортдани допинг-дарманар ишлемишзавайбуру, гъелбетда, ава. Ина са кар алапат я. Норвегиядин, США-дин, бязи маса уьлквейрин спортсменри амайбуруз, виридалай вилик Россиядинбуруз, къадагъа авунвай допинг-дарманар ачуьдиз ишлемишзава – абуруз чпин командайрин духтурри ихтияр ганва. Вучиз лагъайтла, гуя спортсменар начагъ я, абуруз и дарманар герек я! Эгер начагъ ятла, абур гъихътин спортсменар хъуй? Азарлудакай спортсмен жедач эхир! Аквазвайвал, вири тапарар я.

Россиядинбуру авурай ахътин са кар, вуч къурмишдатла килиг! Я абурун спортсменрикай къурбурузни гзаф дуьшуьшра са чуькни ийиззвайди туш. Ина ВАДА-дин чиновникар буьркуьни лал жезва. «Наука в олимпийском спорте» тлвар алай илимдинни теориядин международный журналдин кылин редактор Владимир Платонова ВАДА англосаксрин проект тирди тестиькарзава. Ада эхиримжи къад йисан къене кыле фейи Олимпиада-айра спортдин гъар жуьрейра 3 % далай 75-80 % агакъна спортсменри допинг ишлемишун субутзавай хейлин материалар авайди къейдзава. Са серенжемни садан патайни авач.

(КъатI ама)

ОПАСНЫЙ КАРАНТИННЫЙ ОБЪЕКТ – ВОЗБУДИТЕЛЬ БУРОЙ МОНИЛИОЗНОЙ ГНИЛИ

**Марина МУРСАЛОВА,
начальник отдела карантинного фитосанитарного
контроля на госгранице РФ
Управления Россельхознадзора
по РД, заслуженный работник
сельского хозяйства РД**

выявлен в следующих странах:

Бельгия, Венгрия, Германия, Дания, Италия, Латвия, Польша, Португалия, Румыния, Словения, Франция, Чехия, Швейцария, Швеция, Индия, Йемен, Китай, Корея, Япония, Тайвань, Египет, Зимбабве, Нигерия, Канада, США, Аргентина, Боливия, Бразилия, Венесуэла, Парагвай, Перу, Уругвай, Эквадор, Австралия, Новая Зеландия.

Из зараженных территорий монилиозная гниль может проникнуть с посадочным материалом растений хозяев, а также при завозе свежих фруктов из стран распространения заболевания. Из очага заболевания патоген распространяется в форме колоний ветром, дождем, птицами, с рабочими инструментами, а также насекомыми. Возбудитель бурой монилиозной гнили вызывает увядание цветов и ветвей, гниль плодов

и язвы на ветвях. Сначала мякоть плода темнеет и становится очень мягкой, на нем появляются наросты, похожие на подушечки, в которых находятся споры гриба, виновника монилиоза.

При плохих погодных условиях (слишком холодно, жарко, чересчур сухая или мокрая погода) зараженный плод засыхает, то есть мумифицируется. Даже если вы сняли, казалось бы, здоровый плод, на котором уже появились такие пятнышки, и отправили его на хранение, через некоторое время вас может ожидать неприятный сюрприз. Плоды, уже пораженные гнилью, не хранятся. Возбудитель бурой монилиозной гнили приносит огромный вред, поражая спелые плоды во время уборки, хранения и транспортировки.

Учитывая вредоносность, и в целях недопущения ввоза и распространения данного возбудителя на территории Российской Федерации Управление Россельхознадзора по РД обращает внимание на обязанность граждан и юридических лиц в соответствии со ст.32 ФЗ «О карантине растений» № 206-ФЗ немедленно извещать Управление об обнаружении признаков заражения подкарантинной продукции карантинными объектами.

ВНИМАНИЕ, КЛЕЩИ!

С первыми весенними лучами все стремится выбраться на природу, чтобы насладиться теплым солнцем и распускающейся зеленью. Но в это время людей подстерегает опасность – клещи.

Клещи – представители членистоногих из класса паукообразных, их несколько тысяч видов. Среди них есть как свободно живущие виды, так и паразиты. Многие членистоногие питаются гниющими остатками, другие паразитируют на растениях, нанося значительный урон сельскому хозяйству. Но особую опасность для человека представляют иксодовые клещи. Их размеры небольшие – 2–5 мил-

лиметров в длину. Но, напившись крови, паразиты раздуваются и могут достигать 2–3 сантиметра.

Ротовой аппарат иксодовых клещей обладает характерным строением. Он образуется длинным хоботком, по бокам которого располагаются зубы. Паразит делает ими отверстие в коже человека или животного, а хоботком высасывает кровь. В его слюне содержится вещество, препятствующее свертыванию крови. При

этом паразит способен заразить энцефалитом, пироплазмозом, бруцеллезом, боррелиозом (болезнью Лайма), эрлихиозом, туляремией, Ку-лихорадкой, геморрагической лихорадкой и некоторыми другими заболеваниями (всего их насчитывается около 80), представляющими смертельную опасность.

ЧЕХИ ГЪАЛИБВИЛИН – 75 ЙИС

ЧИ ТАРИХДИН БАРКАВАН ИГИТАР

Гьемдуллагъ БАБАЕВ,
РД-дин културадин лайихлу работник,
зегьметдин ветеран

(Эвел 11-14-нумрайра)

РЕЙХСТАГДАЛ ГЪАЛИБВИЛИН
ПАЙДАХДИ ЛЕПЕ ГАНА!

В ири халкъди, Яру Армияди сад хъана чӀугур зегьметди, душманрихъ галаз тухвай кьиз-гъин женгери, чи уьлкведин вири миллетрин садвили, инсанрин гужлу ва мягъкем руьгъди, тежедай хътин виклегъвилери чун гъалибвилел гъана. Гзаф миллетрин векилрикай ибарат тир уьлкведин гъар са халкъди душман кукӀваруник лайихлу пай кутуна. 1945-йисан 9-май, вири халкъдин суварин югъ, Рейхстагдал Чехи Гъалибвили́н - азадвили́н пайдахди лепе гайи югъ, Гъалибвал патал, Ватан патал женгера чан гайи миллионралди кьагъриманар рикӀел хкидай, шадвални вилин накъвар хуьз тежедай югъни я. Ватандин аслу туширвал, азадвал патал агъзурралди дагъустанвийри дяведин вири фронтра, цавани, чилелни, гъуьлерални душмандиз рикӀелай тефидай ягъунар къуна, тешпигъ авачир хътин кьегъалвилер, дирибашвилер кьалурна, 58 дагъустанви Советрин Союздин Игитвили́н тӀварцӀиз лайихлу хъана. Алава вишералди дагъустанвийрин кьегъалвилер женгинин наградайралди кьейдна.

Дагъустандин вири халкъари хъиз, республикадин Кьиблепатан районрин агъалийрини чи халкъдин арадай акъатнавай Советрин Союздин Игитрал – Валентин Аллагъярович Эмировал, Гъазрет Агъаевич Алиевал, Араз Къазимегъамедович Алиевал, Мирзе Девлетович Велиевал дамахзава.

Дяведа чи уьлкведин 27 миллион агъали телеф хъана. Залум дяведин цӀай-гум галуьк тавур хизан а макъамда саки авачир. Виридан фикир сад тир: Ватан пехъи душмандикай азад авун. Ватан патал женгера 160 агъзур касдилаь виниз дагъустанвийри иштиракна, абурукай 8 агъзурдалай гзаф ксар дяведа телеф

хъана. Ахцегъ райондай душман тергиз феи́и 2320 касдикай 1740 касди Ватан патал женгера чан гана.

Уьмуьр намуслу зегьметдиз гайи, Ватандин Чехи дяведин женгера телеф хъайи кьагъриманриз вафалу хъайи дидейризни, вахаризни, свасариз ва гьаӀ душман тергна цӀаярай эькечӀай фронтовикриз, гъар са камуна кьагъриманвал, зиреквал, жуьрэтлувал, уьтквемвал кьалурай, Ватандихъ рикӀ куналди, азиятрай эькечӀна Гъалибвал кьазанмишай вири махлуькатдиз рикӀин сидкъидай баркалла ва аферин лугъузва чна!

Дяведин йисара фронтдиз куьмек яз чи райондин колхозчийри хуьруьн майишатдин производсто вилик тухунин кардани виниз тир нетижаяр кьазанмишна. 1945-йисан мартдин вацра райондиз партиядин Дагъустандин обкомдин ва ДАССР-дин Совнаркомдин гъилий-гъилиз кьведай Яру Пайдах гана. Райкомдин сад лагъай секретарь АбдулмутӀалиб Садикъов лагъайтӀа, Ленинан ордендиз лайихлу хъана.

Са кар мадни рикӀелай ракъурна виже кьведач. Душмандин аксина итимрихъ галаз санал чи дишегълийрини женг чӀугуна. Абурун жергеда Кьиблепатан Дагъустандай тир дишегълиярни авай. ИкӀ, Докъузпара райондай тир Ханбике Эмирсултановади Сталинград патал кьиле феи́и женгера иштиракна. 2015-йисан 1-мартдиз 89 йисан яшда аваз ам кечмиш хъана. Адан экуь кьямат чи рикӀера гъамишалугъ яз амукьда. Рагъметар хуьй вичиз.

Ахцегъви Суна Мурсаловади государстводин алакъадин батальонда кьуьллуьгна, 1945-йисан февралдиз, союзникар тир пуд уьлкведин кьилерин конференция тухузвайла, чи ватангъилиди Ялтадинни Москвадин арада радио алакъа хуьн таъминарна. Фронзда уьтквемвал ва дирибашвал кьалурай хейлин маса дагъви дишегълийрин тӀварар Ватандин Чехи дяведин тарихда кьизилдин гъарфаралди кхъенва. Гъа икӀ, Кьиблепатан Дагъустандин агъалийри фашистрин Германия кукӀваруник, Ватандин Чехи дяведа Гъалибвал кьазанмишуник чпин алахъунрин лайихлу пай кутуна. Квез баркалла чи баркаван, такабурул дагъларин лекьер! Куьне Ватандин вилик намуслувилелди буржи тамамарна, ганвай тапшуругъар пакдиз кьилиз акъудна.

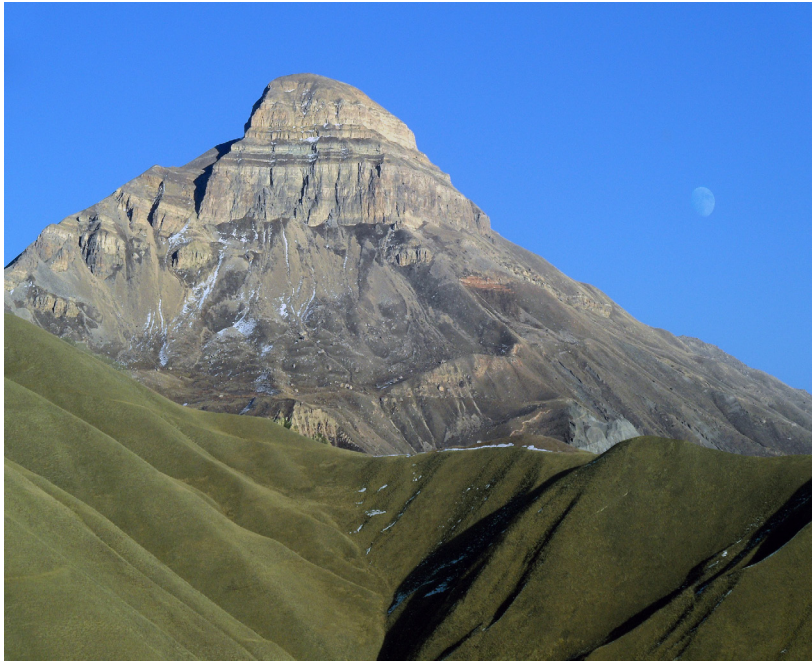
ПСИХОЛОГИЯДИН
КУЬМЕК ГУДА

Ражаудин СУЛЕЙМАНОВ

Махачкъала шегъердин 1-нумрадин больницадин психологири ва психотерапевтри коронавирусдин инфекция чукӀунин хаталувал авай шартӀара инсанриз куьмекунин рекъай пешекаррин десте тешкилнава. Адак 7 кас гъар жуьре пешекарар ва са шумуд духтур-волонтер ква. Бязи духтурар аялрин психологиядин месэлайрал машгъул жезвайбур я. Ина кардик квай кузвай линиядин кӀвалахди алай вахтунда хейлин инсанри гьиссзавай секинсузвили́н гъалар алудуниз куьмекда. Агъадихъ чна куь фикирдиз психологиядин рекъай куьмекдай кьуьллуьгъдин телефондин нумраяр теклифзава: **8 (988) 771-78-86; 8 (967) 398-35-23; 8 (999) 242-39-86.**

МЕНФЯТЛУ
ПЕШЕЯР КЪЕЙДНА

РФ-дин Гьукуматдин кьвалав гвай финансрин университетдин яшайишдинни экономикадин рекъай ахтармишунардай институтди чпихъ кризисдин вахтундани игътияж авай пешеяр кьейдна. ИкӀ, экономикадин четин шартӀарани дурумлу пешеярк духтурвал, муаллимвал, водителвал ва икӀ мад акатзава.

А хцегъ дагълух гуьзел тӀебиатдин кьетӀен ландшаприкай сад тир Кетин дагъ, дугъридани, дуьньядин 7 алапатдикай сад тир Египетда Хеопсан пирамидадиз (дуьз лагъайтӀа. тахминан, 4500 йисан пирамида вич чи гъайбатлу дагъдиз) ухшар я.

Юсиф Саркарова янавай Кетин дагъдин шикил – «Варз квай пейзаж» Виридуьньядин халкъарин арадин 35AWARDS (2019) ва Elite Award (2020 йис) фотоконкурсри къабулна, адаз хъсан кьимет, махсус диплом ганва. Сесериз вегъинин нетижайрай

автордин кӀвалах Элита конкурсдин виридалайни хъсан 22% ва 15% ТОП шикилрик акатнава.

Конкурсда 99 уьлкведай ва 778 шегъердай 2022 касди иштиракна. Абуру, санлай кьачурла, конкурсдиз 5316 шикил рекъе туна. Жюри: Александр Трашин (Россия), Savenok Alex (Израиль), Алексей Юницын (Россия). Чи гьевескар бажарагълу эколог, ватанперес фотограф ва райондин «ЦӀийи дуьнья» газетдин мухбир Юсиф Саркароваз и агалкъун рикӀин сидкъидай мубаракзава. Мурад яратмишунин рекъе адаз мадни еке агалкъунар хъун я.

«Ахцегъ район» МР-дин администрациядин кьуьллуьгъчийри Мурсалов Митгъединаз уьмуьрдин юлдаш **ДЖУЛЬБЕТА** вахтсуздаказ кечмиш хъуниз килигна, дериндай хажалат чӀугуналди, башсагълуьгъвал гузва. Рагъмет хъурай вичиз!

Райондин «ЦӀийи дуьнья» газетдин редакциядин кьуьллуьгъчийри Мурсалов Митгъединаз уьмуьрдин юлдаш **ДЖУЛЬБЕТА** вахтсуздаказ кечмиш хъуниз килигна, дериндай хажалат чӀугуналди, башсагълуьгъвал гузва. Рагъмет хъурай вичиз!

Райондин ЦРБ-дин коллективди Мурсалов Митгъединаз уьмуьрдин юлдаш **ДЖУЛЬБЕТА** вахтсуздаказ кечмиш хъуниз килигна, дериндай хажалат чӀугуналди, башсагълуьгъвал гузва. Рагъмет хъурай вичиз!

ЦӀийи дуьнья

(Новый мир)

Учредитель:

Администрация
Ахтынского района
Республики Дагестан
Главный редактор
Д.Ш.ШЕРИФАЛИЕВ

Газета перерегистрирована Управлением федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по РД 22 января 2019 г. Регистрационный номер ПИ № ТУ 05-00401.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность и объективность предоставленных для публикации материалов. Рукописи не рецензируются и не возвращаются. При перепечатке ссылка на «Новый мир» обязательна.

Адрес редакции и издателя:
368730, РД, Ахтынский район, с. Ахты, ул.Герейханова, д.33.

Телефон главного редактора
8(988)-654-59-49

Электронная почта газеты:
newworld1928@mail.ru

ИНДЕКС 63312

Газета «Новый мир» сверстана и отпечатана в ООО «Типография-М» по адресу: г.Дербент, ул.С.Курбанова, 25. Электронная версия газеты на сайте www.akhty.ru

По вопросам качества печати обращаться в типографию ООО «Типография-М»

Время подписания в печать по графику 14.00.

Подписано в печать 14:00

Газета выходит 52 раза в год.

Тираж 1450 экз.

Заказ № _____

ПОЭЗИЯДИН
ДАФТАРДАЙ

Гъазредин МАНАТИЛОВ

НАКЪНИ КЪЕ

Накъ чун авай СССР-да,
Къе чун ава Урусатда.
Физ алатна авай вахтар,
Аквазва чаз цӀийи крар.

Накъ авачир чахъ реклама
Къе ам акваз хъанва чун «шад»!
Гъар акур къван чаз реклама
Яшайишни жезва «абад»!

Гъайиф-гъайиф, буш фей вахтар,
Реклама чаз такур йикъар!
Акун тийиз а зегъримар,
ГьикӀ акъуднай йифер-йикъар?

Чи халкъ авам тир пара,
Бейхабар яз кьведай къакай.
Гъар гьафтеда-къимет багъа,
«Эквер-кефер» низ акунай?

Телевизордай хабар гуз,
Магъсулд бегъер бул я лугъуз,
Техилар пагахъ маса гуз,
Гъуьруьн кьимет жедач ужуз.

Са чувал гъуьр-яхцӀур кило,
Гагъ агъзур жез, гагъ кӀуьд виш,
Алверчийри «мергъяметлу»!
Кесибрин туьд ийиз бамиш.

Диде Ватан девлетлу яз,
Гъар са затӀ чахъ буллух-бул яз,
Япариз хъиз, акваз вилиз,
Амма кьисмет жезвач сивиз.

ЧукӀур авур СССР-да
Вижевай са адет авай,
Гъар йисуз гатфарихъ, мартда
Вири шейър ужузардай!

Халкъдин девлет тавуна зай,
Чи сергъятра мягъкем хуьдай.
Садни хъанач кьизилни пул
Акъуддайди чи уьлкведай.

Ватан тергна, пул кӀватӀайбур
Уьзгъгдаказ къе вилик ква.
Девлетрив ацӀай мяденрин
Иесивализ лап тади ква.

Пул кӀватӀайбур кьиле кьвазна,
Чи мяденриз тамашзава
Ана авай мални хазна,
Гъа са къатда тарашзава.

Накъ суфрадин кьилни-кьилихъ
Галаз жедай зегьметчийар.
Къе суфрадин «КӀвенКӀвечияр»
Муьфтехулар, тарашчийар.

Къе суфрадин кьилни-кьилихъ
Вуж ацукьда кьилди-кьилихъ?
Гъар гъамиша гъа садбур я!
Гъамишани къанихбур я!

Гъайиф, Ватан и кьал атай!
Тарашчийри куьтягъзавай,
Дугърибур кьулухъ ийиз,
Пехъибур вилик акатай!

БЕНДЕР

(къилдин фикирар)

Гъар са кардин чин я устӀар,
Фяледикай жезва астӀар,

ИкӀI алемдин физва вахтар,
Ша, чун шаклу тежен, дустар.

Ви суфрадал тӀуьн-хъунин сан
Гъамиша бул жез хъайила,
Валай жумарт, валай хъсан,
Чи вахтара авач инсан.

Гатфар гужлу хъайила,
Марфарни кьваз хъайила,
Женнет я бегъем яйлах,
Бул жеда чаз нек, къаймах.

Нер бадамдиз я ухшамиш,
Югъ-къандавай жезвай битмиш.
Яда, гзаф хъамир чехир,
Ви эхир кьил жеда пехир!

ЧӀал яз себеб, ЧӀал яз даях
Алемрикай жезва уях.
ЧӀал вич бегъем язва устӀар,
Ша, чун чӀалан жен фялеяр.

Вун акурла хуьтуьл рахаз,
Къулухъай ваз гьалтӀам храз.
Вун и кӀеве вучиз ава?
Вучиз къе вал кьве чин ала?

«Бизнес» къе чаз «даях» я!
Ам чи гужлу «пайдах» я!

Жанавурдиз гъамиша
Са кьайгъу я авайди:
Гъинай вуч жагъурдатӀа,
Жагъурайдал тух жедатӀа.

Четин я чаз яшамиш жез,
Чи гъавурда тӀакъаз хъайла.
РикӀин ният лугъуз тежез,
РикӀӀӀ рикӀиз рехъ тахъайла.

Девирдиз чи гьич гаф авач,
Гъахътин «гуьзел» вахтар я.
ЧӀехи-гъвечӀи мад чахъ амач,
Чун вирибур таяр я.

Авам девир алатна,
Ги́ла вири уях я.
Къайда хуьз чун галатна,
Къайдасузвал пайдах я.

ДИДЕДИН МАНИЯР

Я бахтавар кьайнар булах,
Кьилел верхъи тарар кӀан я.
Манпасривай рикӀ хайи яр,
Ваз са ишикӀ напар кӀан я.

Я акъулсуз, кьуру келле,
Яраб къе вун гъинаватӀа?
ГъинаватӀан Аллагъди хуьй,
Вав зи рикӀин сир гуматӀа?

Къарагъ Эсли, къавал эькечӀ,
Къаваллайди гар я жеди,
Бармакдин клук-яру магъут,
Ам ви гуьзел яр я жеди.

Зун Эсли туш, вун Керем туш,
Арадавай вацӀ дерин туш.
Эгер зун ваз хъанватӀа хуш,
Закай жеда ви кӀани руш.

Гада, вун кьекъвез кӀамаара,
Ви кӀвачерин язух ша ваз.
На гъавая суракъармир,
Ви адахли муькварив гъаз.

За ваз цвада харад валчагъ,
Харад валчагъ буйдиз шумал.
Гъар цвал цвада вун рикӀеваз,
Гуя чун кьвед гьил-гъилеваз.

Вун шад ятӀа, зун пашман туш,
Валлагъ, гада, зун душман туш.
Руш це лугъуз атун хъайтӀа,
«Ваь» лагъана рахкъурдайд туш.